

LARGE RAPTOR RECORDS IN NOVOSIBIRSK REGION, RUSSIA

Shtol D.A. (Novosibirsk Branch of the Russian Bird Conservation Union, Novosibirsk, Russia)

Kashinskaya Yu.O. (Institute of Cytology and Genetics SB RAS, Novosibirsk, Russia)

Contact:

Dmitry Shtol
d.shtol@gmail.com

Julia Kashinskaya
kash_ju@mail.ru

Recommended citation: Shtol D.A., Kashinskaya Yu.O. Large Raptor Records in Novosibirsk Region, Russia. – Raptors Conservation. 2023. S2: 126–131. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-126-131 URL: <http://rrrcn.ru/en/archives/34919>

All of the region's raptors are listed in the Red Book of the Novosibirsk Region and are rare and protected, and thus their sightings by bird watchers are of interest to the professional community of ornithologists. We have summarized our sightings in of the White-Tailed Eagle (*Haliaeetus albicilla*) and Osprey (*Pandion haliaetus*) in Novosibirsk Region in recent years (Fig. 1), and we present them below.

Golden Eagle (*Aquila chrysaetos*) was sighted 04/11/2019 near Elbashi in Iskitimsky District and 9/01/2022 above garden cottages, 3 km southeast of Novosibirsk-Akademgorodok.

Steppe Eagle (*Aquila nipalensis*) was sighted in the Karasuk District on 30/04/2017 near the Krotovo Lake and in Toguchinsky District (2 km north of the village of Gorny) on 25/07/2021.

Greater Spotted Eagle (*Aquila [Clanga] clanga*): In Zdvinsky District, observations occurred 07–10/05/2021, 18–21/06/2021, 29/08–04/09/2021, 10–13/05/2022, 10–15/08/2022, 05–08/09/2022, 10–13/05/2023, and 27/08–01/09/2023. Over these time intervals, Greater Spotted Eagles were sighted in every instance except for May 2021 and May 2022. On a 7-km long section, bounded by the Zolotye Rossypi watercourse and the adjacent swampy area on one side and by Chulymenok River near Chanovsky Research Station (Siberian Branch of the Russian Academy of Sciences), 7–12 Greater Spotted Eagle sightings occurred on 28–30/08/2023 and 01/09/2023. In May 2023, the maximum number of Greater Spotted Eagle was recorded along the road between Chulym and Shirokaya Kurya – four birds per 8 km. On 31/08/2023, a light morph (*fulvescens*) Greater Spotted Eagle was encountered near the scientific station. On 03/09/2021, a Greater Spotted Eagle killed by a power line was found near the Chulym–Shirokaya Kurya road. On 29/05/2023, a Greater Spotted Eagle was sighted sitting on the traverse support of a

bird-hazardous power line near a current-carrying wire near Zdvinsk-Chulyym Road. In the Karasuk District, a Greater Spotted Eagle has been repeatedly observed near Krotovo Lake, Astrodymlake, and Bolshaya Zamaranka between May and September in different years (observations have been conducted sporadically since the autumn 2014 at the Karasuk Research Station of the Institute of Economics and Life Sciences of the Siberian Branch of the Russian Academy of Sciences. The earliest sightings occurred on 02/05/2021 and 02/05/2022, and the latest occurred on 25/09/2014. In summer it was recorded on 27/06/2021 and 02/07/2021. On 24/09/2014, a light morph (*fulvescens*) Greater Spotted Eagle was recorded (Karyakin *et al.*, 2014) near Lake Krotovo. Greater Spotted Eagle have been observed near Rasskazovo (09/04/2018), near lakes Kundraki (12/09/2020), Titovo (22/08/2021), Kruglenkoye (26/08/2021), Stelkyannoye (27/08/2021), Karasuk (near Novokarasuk village, 07/09/2021), and Studenoye (04/09/2022). A Greater Spotted Eagle was sighted in Bagan District near Matveychikovo Lake (08/21/2021), near the uninhabited village of Chulakovo (28/08/2021), and near Osinniki 18/08/2022. On 01/09/2021, three sightings were documented in Barabinsky District: near Ust-Tandovka, near Kozhevnikovo and near Lake Domashneye. A Greater Spotted Eagle was sighted in Iskitimsky District on 07/19/2020 near Dubinsky. A Greater Spotted Eagle was encountered in Novosibirsk Oblast on 03/04/2020 above Klyuchi-1 Non-commercial Gardening Partnership. A Greater Spotted Eagle was seen in Novosibirsk-Akademgorodok and the Central Siberian Botanical Garden on 09/04/2011, 22/09/2012, and 14/04/2013. Based on our observations in Novosibirsk Oblast, the Greater Spotted Eagle is the most common eagle species.

The **White-Tailed Eagle (*Haliaeetus albicilla*)** has been observed nesting since 2008 on a spit between the Ob River and a lock

channel at Novosibirskaya HPP (Andreenkov *et al.*, 2009). Eagle sightings occur year-round above Novosibirsk-Akademgorodok, Central Siberian Botanical Garden, across Novosibirsk Region south and southeast of Akademgorodok, over the Ob River below the HPP on the outskirts of Novosibirsk and in Iskitimsky District. A sighting occurred on 27/02/2021 near Shipunovo in Suzunsky District, 97 km from the HPP reservoir, presumably the nearest unfrozen water (the bird fed on the remains of the animal). In addition, a White-Tailed Eagle was encountered near Verkh-Koen (28 km from the Ob Reservoir) on 18/10/2020 and on 11/03/2023 near Mikhailovka in Iskitimsky District (40 km from the HPP). In the Zdvinsky District, there is a White-Tailed Eagle nest in a forest belt within a rook colony near Chanovsky Hospital. According to hospital employees, it has existed for over 30 years, but in August 2022 the nesting tree fell. On 08/05/2021, a disturbance of a pair of eagles near the nest was noted. On 19/06/2021, a nestling was sighted in the nest and one young female flew nearby. On 11/05/2022, unsettled adult birds were also observed near the nest. Also, according to hospital staff, there was another nest in its vicinity that fell in summer of 2023. They also reported a new nest, which appeared in the vicinity of the hospital in May 2023 (both of the latter were in hard-to-reach

forest stands). Another nest was found near Zdvinsk-Chulym Road with sightings of an adult bird departing the nest on 10/05/2021, 13/05/2022, and 11/05/2023; an inspection on 21/06/2021 did not spot the eagle. During counts on 28–30 August 2023 and 01/09/2023, up to four White-Tailed Eagles were noted on 19/09/2016 at the site described earlier near Chanovsky Research Station. In Karasuksky District two White-Tailed Eagles were observed on 19/09/2016 near Krotovo Lake, and one bird was noted on 20/08/2021 near Zhuravlinka Wetland (near Rasskazovo). An occupied nest was observed in Yuzhny Nature Refuge on 08/05/2023 (discovered 09/08/2010 by A. Bazdyrev, pers. comm.). On the same day, the eagle was encountered near Zimnoye Lake (possibly from the same pair). On 15/08/2023, a White-Tailed Eagle was sighted near Karasuk Lake. In Bagansky District, an eagle was encountered on 31/08/2022 near the uninhabited village of Chulakovo. In the Ordynsky District, a White-Tailed Eagle was sighted on 29/04/2017 near Vagaitsevo and on 17/07/2021 near Novy Sharap.

An Osprey (*Pandion haliaetus*) has only been sighted on its fall migration: above the Koen River not far from Morozovo on 22/09/2019 and twice 1.5 hours apart on 17/09/2022, 3 km from Burmistrovo over the Miltyush River.

ВСТРЕЧИ КРУПНЫХ ХИЩНЫХ ПТИЦ В НОВОСИБИРСКОЙ ОБЛАСТИ, РОССИЯ

Штоль Д.А. (Новосибирское отделение Союза охраны птиц России, Новосибирск, Россия)

Кашинская Ю.О. (Институт цитологии и генетики СО РАН, Новосибирск, Россия)

Контакт:
Дмитрий Штоль
d.shtol@gmail.com

Юлия Кашинская
kash_ju@mail.ru

Рекомендуемая цитата: Штоль Д.А., Кашинская Ю.О. Встречи крупных хищных птиц в Новосибирской области, Россия. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2. С. 126–131. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-126-131 URL: <http://rrcn.ru/ru/archives/34919>

Все крупные хищные птицы внесены в Красную книгу Новосибирской области и являются редкими и охраняемыми, поэтому их регистрации любителями птиц представляют интерес для профессионального сообщества орнитологов. Мы обобщили свои наблюдения орлов: орлана-белохвоста (*Haliaeetus albicilla*) и скопы (*Pandion haliaetus*) за по-

следние годы в Новосибирской области (рис. 1) и приводим их ниже.

Беркут (*Aquila chrysaetos*) встречен 04.11.2019 поблизости от с. Елбаши Искитимского района и 9.01.2022 над дачами в 3 км на юго-восток от Новосибирского Академгородка.

Степной орёл (*Aquila nipalensis*) встречен в Карасукском районе 30.04.2017

около оз. Кротово и в Тогучинском районе 25.07.2021 в 2 км к северу от пос. Горный.

Большой подорлик (*Aquila [Clanga] clanga*): В Здвинском районе наблюдения велись 07–10.05.2021, 18–21.06.2021, 29.08–04.09.2021, 10–13.05.2022, 10–15.08.2022, 05–08.09.2022, 10–13.05.2023 и 27.08–01.09.2023. Из этих временных промежутков подорлики не отмечены только в мае 2021 и 2022 гг. На участке длиной 7 км, ограниченном протокой Золотые россыпи и прилегающим к ней заболоченным участком с одной стороны и р. Чулыменок с другой в районе Чановского научного стационара ИСЭЖ СО РАН 28–30.08.2023 и 01.09.2023 наблюдались от 7 до 12 подорликов. В мае 2023 г. максимальное число подорликов отмечено на участке дороги с. Чулым – дер. Широкая Курья – 4 птицы на 8 км. Вблизи научного стационара 31.08.2023 встречен большой подорлик светлой морфы *fulvescens*. 03.09.2021 около дороги Чулым – Широкая Курья найден подорлик, погибший на ЛЭП. 29.05.2023 около дороги Здвинск-Чулым встречен подорлик, сидящий на траверсе опоры птицепасной ЛЭП вблизи токонесущего провода. В Карасукском районе подорлик неоднократно наблюдался около оз. Кротово, оз. Астроным, бол. Замазанка с мая по сентябрь в разные годы (наблюдения ведутся эпизодически с осени 2014 г. на базе Карасукского научного стационара ИСЭЖ СО РАН, самые ранние встречи – 02.05.2021 и 02.05.2022, самая поздняя – 25.09.2014, в летнее время отмечен 27.06.2021 и 02.07.2021). Около оз. Кротово 24.09.2014 отмечен подорлик светлой морфы *fulvescens* (Карякин и др.,

2014). Отмечены встречи подорликов около бол. Журавлинка вблизи с. Рассказово (04.09.2018), оз. Кундраки (12.09.2020), Титово (22.08.2021), Кругленькое (26.08.2021), Стеклянное (27.08.2021), Карасук (у с. Новокарасук, 07.09.2021), Студеное (04.09.2022). В Баганском районе подорлик встречен вблизи оз. Матвейчиково (21.08.2021), около нежилой дер. Чулаково (28.08.2021) и вблизи дер. Осинники 18.08.2022. В Барабинском районе 01.09.2021 отмечены 3 встречи: около дер. Усть-Тандовка, с. Кожевниково и около оз. Домашнее. В Искитимском районе подорлик встречен 19.07.2020 около пос. Дубинский. В Новосибирском районе подорлик встречен 03.04.2020 над СНТ «Ключи-1». Над Новосибирским Академгородком и Центральным сибирским ботаническим садом подорлик встречен 09.04.2011, 22.09.2012 и 14.04.2013. По нашим наблюдениям в Новосибирской области большой подорлик является самым обычным из орлов.

Орлан-белохвост (*Haliaeetus albicilla*) наблюдается на гнездовании на косе между р. Обь и шлюзовым каналом Новосибирской ГЭС с 2008 г (Андреевков и др., 2009). Встречи с орланами происходят круглый год над территорией Новосибирского Академгородка, Центрального сибирского ботанического сада, территорией Новосибирского района южнее и юго-восточнее Академгородка, над Обью ниже ГЭС в черте Новосибирска и на территории Искитимского района. Следует отметить встречу 27.02.2021 около дер. Шипуново Сузунского района в 97 км от плотины ГЭС, где, предположительно, была ближайшая незамёрзшая вода (орлан кормился на останках животного). Кроме того, орлан был встречен 18.10.2020 около с. Верх-Коев (28 км от Обского водохранилища) и 11.03.2023 около дер. Михайловка Искитимского района (40 км от ГЭС). В Здвинском районе около Чановского стационара в лесополосе среди колонии грачей находится гнездо орлана, которое, по словам работников стационара, существовало больше 30 лет; в августе 2022 г. гнездовое дерево упало. 08.05.2021 около гнезда на-

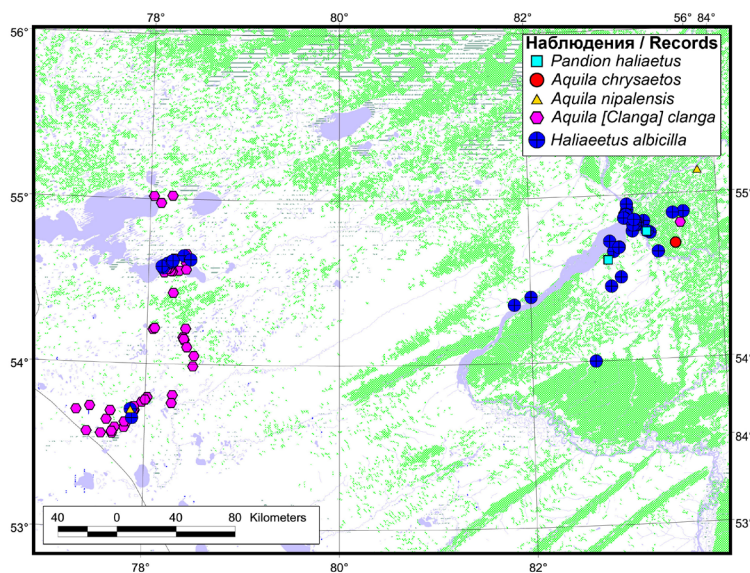

Fig. 1. Map of birds of prey records in the Novosibirsk region, Russia.

Рис. 1. Карта наблюдения хищных птиц в Новосибирской области, Россия.

Сур. 1. Новосибирск облысында қырандарды бақылау.

Fig. 2. Eagle records in Novosibirsk Region: Golden Eagle (*Aquila chrysaetos*), 09/01/2022 – top left; Steppe Eagle (*Aquila nipalensis*), 25/07/2021 – top right; Greater Spotted Eagle (*Aquila [Clanga] clanga*) light morph (*fulvescens*), 31/08/2023 – bottom left; Greater Spotted Eagle dark morph on electric pole of a bird-hazardous power line, 29/08/2023 – bottom right. Authors' photos.

Рис. 2. Наблюдения орлов в Новосибирской области: беркут (*Aquila chrysaetos*), 09.01.2022 – сверху слева; степной орёл (*Aquila nipalensis*), 25.07.2021 – сверху справа; большой подорлик (*Aquila [Clanga] clanga*) светлой морфы (*fulvescens*), 31.08.2023 – внизу слева; большой подорлик тёмной морфы на опоре птицеопасной ЛЭП, 29.08.2023 – внизу справа. Фото авторов.

Сур. 2. Новосибирск облысында қырандарды бақылау: бүркіт (*Aquila chrysaetos*), 09.01.2022 – жоғарыда, сол жақ бетте; дала қыраны (*Aquila nipalensis*), 25.07.2021 – жоғарыда, оң жақ бетте; шанқылдақ қыран (*Aquila [Clanga] clanga*) ашық морфты (*fulvescens*), 31.08.2023 – төменде, сол жақ бетте; шанқылдақ қыран қара морфты, құсқа қауіпті ЭЖЖ тірегіңде, 29.08.2023 – төменде, оң жақ бетте. Авторлар фотосуреттері.

блюдалось беспокойство пары орланов, 19.06.2021 в гнезде находился птенец и одна молодая птица летала рядом. 11.05.2022 около гнезда также наблюдалось беспокойство взрослых птиц. Также по словам работников стационара в его окрестностях было ещё одно гнездо, которое упало летом 2023. По их же словам, в окрестностях стационара в мае 2023 г. появилось новое гнездо (оба последних – в труднодоступных лесных колках). Ещё одно гнездо обнаружено около дороги Здвинск – Чулым: 10.05.2021, 13.05.2022 и 11.05.2023 наблюдался слёт взрослой птицы с гнезда, при проверке 21.06.2021 орлан встречен не был. Во время учётов 28–30.08.2023 и 01.09.2023 на описанном ранее участке около Чановского стационара отмечалось до 4 орланов. В Карасукском районе 19.09.2016 около

оз. Кротово встречены два орлана, одна птица отмечена 20.08.2021 около бол. Журавлинка (вблизи с. Рассказово). В заказнике Южный 08.05.2023 наблюдалось занятое гнездо (обнаружено 09.08.2010 А. Баздыревым, личн. сообщ.). В тот же день орлан встречен около оз. Зимнее (возможно, из той же пары). 15.08.2023 орлан отмечен вблизи оз. Карасук. В Баганском районе орлан встречен 31.08.2022 вблизи нежилой дер. Чулаково. В Ордынском районе орлан встречен 29.04.2017 у с. Вагайцево и 17.07.2021 – у дер. Новый Шарап.

Скопа (*Pandion haliaetus*) встречена только на осеннем пролёте в Искитимском районе: 22.09.2019 над р. Коен недалеко от с. Морозово и 17.09.2022 в 3 км от дер. Бурмистрово над р. Мильтюш дважды с интервалом 1,5 часа.

Fig. 1. Nestling of the White-Tailed Eagle (*Haliaeetus albicilla*) in the nest, 19/06/2021 – on the left, Osprey (*Pandion haliaetus*), 22/09/2019 – on the right. Authors' photos.

Рис. 3. Птенец орлана-белохвоста (*Haliaeetus albicilla*) на гнезде, 19.06.2021 – слева, скопа (*Pandion haliaetus*), 22.09.2019 – справа. Фото авторов.

Сур. 3. Аққуйрықты суббүркіттің балапаны (*Haliaeetus albicilla*) ұясында, 19.06.2021 – сол жақ бетте, балықшы түйеын (*Pandion haliaetus*), 22.09.2019 – оң жақ бетте. Авторлар фотосуреттері.

НОВОСИБИРСК ОБЛЫСЫНДА ІРІ ЖЫРТҚЫШ ҚҰСТАРДЫҢ КЕЗІГҮІ, РЕСЕЙ

Штоль Д.А. (Ресейлік құстарды қорғау одағы Новосибирск бөлімшесі, Новосибирск, Ресей)

Кашинская Ю.О. (Цитология және генетика институты СБ РҒА, Новосибирск, Ресей)

Контакт:

Дмитрий Штоль
d.shtol@gmail.com

Юлия Кашинская
kash_ju@mail.ru

Ұсынылатын дәйексөз: Штоль Д.А., Кашинская Ю.О. Новосибирск облысында ірі жыртқыш құстардың кезігуі, Ресей. – Қанатты жыртқыштар және оларды қорғау. 2023. Спецвып. 2. С. 126–131. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-108-113 URL: <http://rrrcn.ru/ru/archives/34919>

Барлық ірі жыртқыш құстар Новосибирск облысы Қызыл кітабына енгізілген және сирек әрі қорғалатын түрлер, сондықтан да оларды құстарды сүйгіштер белгілегенде кәсіби орнитологтар қауымдастығы қызыға қарайды. Біз Новосибирск облысында бүркіт (*Aquila chrysaetos*, *A. nipalensis*, *A. clanga*), аққүйрықты суббүркіт (*Haliaeetus albicilla*), балықшы түйғын (*Pandion haliaetus*) туралы сонғы жылдардағы бақылауларымызды жинақтап, төменде келтірдік (сур. 1).

Бүркіттің (*Aquila chrysaetos*) 04.11.2019 күні Искитим ауданы Елбаши ауылы жанында және 09.01.2022 күні Новосибирск академқалашығынан онтүстік-шығысқа қарай 3 шақырым жердегі саяжайлардың үстінен ұшуы бақыланды.

Дала қыраны (*Aquila nipalensis*) 30.04.2017 күні Қарасук ауданында Кротово көлі маңында, 25.07.2021 күні Тоғучин ауданында Горный кентінен солтүстікке қарай 2 шақырым жерде кезікті.

Шанқылдақ қыранға (*Aquila [Clanga] clanga*): Здвин ауданында 07–10.05.2021, 18–21.06.2021, 29.08–04.09.2021, 10–

13.05.2022, 10–15.08.2022, 05–08.09.2022, 10–13.05.2023 және 27.08–01.09.2023 аралықтарында бақылау жүргізілді. Осы мерзім аралығында шанқылдақ қырандар 2021 және 2022 жылдардың мамыр айында байқалған жоқ. Бір жағынан Алтын кендер ағымы және оған іргелес батпақты учаскемен және екінші жағынан ЖЖЭИ СБ РҒА Чанов ғылыми стационары ауданындағы Чулыменок өзенімен шектесетін ұзындығы 7 шақырым учаскеде 28–30.08.2023 және 01.09.2023 күндері 7 ден 12 дейін шанқылдақ қыран байқалды. 2023 жылдың мамыр айында Чулым ауылы жолында шанқылдақ қыранның ең көп саны белгіленді.

Широкая Курья жерінде – 8 шақырымда 4 күс. Ғылыми стационар жанында 2023 жылы 31 тамызда ашық морфты шанқылдақ қыран *fulvescens* кездесті. 03.09.2021 Чулым – Широкая Курья жолының маңында ЭЖЖ-де мерт болған қыран табылды. 29.05.2023 Здвинск-Чулым жолы қасында тоқ өткізетін сым жанында күсқа қауіпті ЭЖЖ тіреуінде отырған қыран кездесті. Қарасук ауданында қыран Кротово, Астроным көлдері жанында, Замаранка батпағында әр жылдары мамырдан қыркүйекке дейін бірнеше рет байқалды (бақылаулар 2014 жылдың күзінен бастап дүркін-дүркін ЖЖЭИ СБ РҒА Қарасук ғылыми стационарында жүргізілді, 02.05.2021 және 02.05.2022 күндері еңерте кезіккені, ең кеш кезіккені 25.09.2014 күні, жазда 27.06.2021 және 02.07.2021 күндері байқалды. Кротово көлі маңында 24.09.2014 ашық морфты шанқылдақ қыран *fulvescens* кездесті (Карякин және б., 2014). Рассказово (04.09.2018), Кундраки (12.09.2020), Титово (22.08.2021), Кругленькое (26.08.2021), Стеклянное (27.08.2021), Карасук көлдері маңында, (Новокарасук ауылы жанында, 07.09.2021), Студеное ауылында (04.09.2022) шанқылдақ қы-

Greater Spotted Eagle
(*Aquila [Clanga] clanga*).

Photo by D. Shtol.

Большой подорлик
(*Aquila [Clanga] clanga*).

Фото Д. Штоля.

Шанқылдақ қыранға
(*Aquila [Clanga] clanga*).

Д. Штольдың фотосы.

Greater Spotted Eagle
(*Aquila [Clanga] clanga*).

Photo by D. Shtol.

Большой подорлик
(*Aquila [Clanga] clanga*).

Фото Д. Штоля.

Шанқылдақ қыранға
(*Aquila [Clanga] clanga*).

Д. Штольдың фотосы.

ран кезікті. Баған ауданында шанқылдақ қыран Матвейчиково көлі төңірегінде (21.08.2021), кісі тұрмайтын Чулаково ауылында (28.08.2021), Осинник ауылы жанында 18.08.2022 кездесті. Барабин ауданында 01.09.2021 3 рет байқалды: Усть-Тандовка ауылы жанында, Кожевниково ауылында және Домашнее көлі маңында. Искитим ауданы Дубинский кенті қасында 19.07.2020 қыран бір рет кезікті. Новосибирск ауданындағы СНТ «Ключи-1» дүкені төбесінде 03.04.2020 күні байқалды. Новосибирск академқалашығы мен орталық Сібір ботаникалық бағы үстінен 09.04.2011, 22.09.2012 және 14.04.2013 кезікті. Біздің бақылауларымыз бойынша, Новосибирск облысында шанқылдақ қыран бүркіттердің ең қарапайым түрі.

Аққуырықты суббүркітін (*Haliaeetus albicilla*) 2008 жылдан бері Обь өзені мен Новосибирск СЭС шлюз каналы арасындағы шығанақта вялауы байқалды (Андреев және б., 2009). Суббүркіттер Новосибирск академқалашығы аумағы, орталық Сібір ботаникалық бағы, академқалашықтан онтүстікте және онтүстік-шығыста Новосибирск ауданы аумағында, Новосибирск шегіндегі СЭС-тен төмен Обь өзені үстінен және Искитим ауданы аумағында жыл бойы кездесіп тұрады. 27.02.2021 ауыл маңындағы кезігуін атап өткен жөн, Сузун ауданы Шипуново ауылы СЭС бөгетінен 97 шақырым қашықтықта, қатпаған суы бар ең жақын жерде (суббүркіт жануарлар қалдығымен қоректенген). Сонымен бірге, 18.10.2020 күні Верх-Коен ауылы маңында (Об суқоймасынан 28 шақырым жерде) және 11.03.2023 Искитим ауданы Михайловка ауылы төңірегінде (СЭС-тен 40 шақырым жерде) кезікті. Здвинский ауданында, Чановский стационары жа-

нында, орман алқабындағы тағандар мекені арасында суббүркітін вясы бар, ол стационар қызметкерлерінің айтуынша 30 жылдан астам уақыт эрекетті болған, 2022 жылдын тамызында вя салатын ағаш құлаған. Сондай-ақ стационар қызметкерлерінің айтуынша, сол маңайда 2023 жылдын жазында тағы бір құлаған вя болған. Және 2023 жылдын мамырында сол стационар жанында жана вя (сонғы екеуі де қол жетімсіз орман шоқтарында) салынған. Здвинск – Чулым жолдары жанында тағы бір вя табылды: 10.05.2021, 13.05.2022 және 11.05.2023 вядан ересек күстын вшуы байқалды, 21.06.2021 күні тексерген кезде суббүркіт кезікпеді. 28, 29, 30.08.2023 және 01.09.2023 күндері алдында тоқтап өткен Чановский стационары жанында 4 суббүркіт байқалды. Карасук ауданы Кротово көлі маңында 19.09.2016 екі суббүркіт кездесті, біреуі 20.08.2021 күні Журавлинка батпағында (Расказово ауылы жаны) белгіленді. Южный қаумалында 08.05.2023 эрекетті вя байқалды (09.08.2010 А. Баздырев көріп, жеке хабарлады). Сол күні-ақ суббүркіт Зимнее көлі маңайынан (сол вядағы жвптын бірі болуы мүмкін) көрінді. 15.08.2023 суббүркіт Карасук көлі жанынан да байқалды. Ол Баған ауданы еш кісі тұрмайтын Чулаково ауылында 31.08.2022 күні кездесті. Суббүркіт Ордын ауданы Вагайцево ауылында 29.04.2017 және 17.07.2021 Новый Шарап ауылы төңірегінде байқалды.

Балықшы түйғын (*Pandion haliaetus*) тек күзгі вшып өтуде кездесті: 22.09.2019 Морозово ауылына жақын Коен өзені үстінен және 17.09.2022 Бурмистрово ауылынан 3 шақырымдағы Мильтюш өзені үстінен арасына 1,5 сағат салып екі рет кезікті.